

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Commvnie Onder Eene Ghedaente Alleen Wort Bevesticht Vyt De H. Schriftvre, Ende eyghen gront-reghelen der Calvinisten

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1670

V. Capittel. Eenighe korte bemerckinghen aengaende dese materie.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34114

V. C A P I T T E L.

Eenighe korte bemerckinghen aengaende dese materie.

Merckten ten eersten / tot wat ongherpynt-
heden de Calvinisten verballen om hunne dwaer-
opintse booz te staen.

Wij vragghen hun hoe m'het sal maeken met
de ghene die / dooz eenen natuerlijken afkeer /
van wijn niet en konnen verdragghen? of men die
de Communie niet en moet gheben onder eene
ghedaente?

Den Auctor van het Memorij-boeck pag. 144.
antwoordt: dat men aen soodanighe
menschen mach toe dienen eenen beker met wa-
ter of dierghelijken drank als sy ghewoon sijn
te drincken / om daer-mede de tweede ghedaen-
te te verballen.

Wij vragghen hun oock hoe m'het in die lan-
den sal maeken daer gheenen wijn en groept noch
te vinden en is?

Den selven Auctor in sijne Catholijke waer-
heyde pag. 481. antwoordt; dat men alsdan
mach ghebruycken Aec / ofte andere vochtig-
heyde.

Siet ghe wel hoe verre dat de hartnecktigheyt
den mensch kan verboeren dat hy oock opent-
lijck strydt teghen het ghebodt / soo het de Cal-
vinisten noemen / ende reghel-recht teghen de in-
stellinghe Christi, liever als dat hy affstant sou-
de doen van sijne inghenomen opintse? Want
hoe niemandt in de werelddt opt ghedacht heeft
te segghen dat Christus in het leste Abondtmael
andere vochtigheyt in den Kelck heeft ghecon-
terreert / ende aen sijne Apostelen ghegheben /
als

als wijn / ghebiedende aen sijne Apostelen dat sy het selve souden doen / ende bedienen aen andere / daer segghen nu de Calvinisten dat men een beker mach gheben met water, Mee, ende andere vochticheden / dien volghens / bier, melck, of soodanigh drauck / die / de ghene / de welcke gheenen wijn en verdraghen / ghevoon sijn te drincken : Wat is nu beter / ofte den beker te gheben met soodanighe drauck die reghel recht strijdt teghen het ghebodt ende instellinghe Christi, als gheenen beker te gheben? Verhalven is het gheozloft in de plaetse van wijn alle soorten van vochticheden te gheben / waerom en salt niet gheozloft sijn in de plaetse van twen broodt / te nemen broodt van Caiamen / van rhy / ofte van wortels ghebaken / gheijcken men ghebruyckt in sommighe ghewesten van dien daer gheene eertwe en wast? Wie en siet niet dat men alsoo doende de heele instellinghe Christi om verre stoot? ofte / mach die niet geschieden ten opsichte van 't broodt / waerom niet ten opsichte vanden wijn?

Bemerckt ten tweeden / dat de Calvinisten gheene reden en hebben om ons te brispen over het ontrecken des kelcks aen de Lecken. Want sy en ghelooven niet dat in den beker van hun Nachmael bloedt in substantie / maer leeren dat het wijn in substantie is / die ghedroncken moet worden tot ghedachtenisse van Christi lijden en bloedt-stortinghe: Volghens dese opinie / sigghe ick / dat men by ons den Lecken gheen onghelijck doet; Want naer het ontfanghen van de H. Hostie gheeft men haer terstonts wat wons te drincken / ende men leert hun dat se in de Communitie het lijden Christi moeten ghedachten sijn / ist saeken van dat se onder het drincken van dien wijn dese ghedachtenisse houden / wat is'er dat de Calvinisten hier noch meer souden kunnen bereyssen / aengheven dat onse Lecken soo doende / den kelck / soo hem de Calvinisten

onder eene ghedaente alleen.

49

Men segghen van Christo inghesfelt te sijn / vol-
comentlijk hebben ? Wat willen dan de Calvi-
nisten noch meer aen onse Leeken ghedaen heb-
ben ? Want sy moeten bekennen dat onse Leeken
den wijn / die men hun gheest naer het ont-
fanghen des Lichaems / dylckende tot ghe-
legentisse van het liden ende bloedt-stoztinghe
Christi, den Kelck hebben / die / volghens hunne
eigen opinie / van Christo self inghesfelt is /
ende op de selve maniere / ghelijck de Calvini-
sten in hun Nachtmael ghebruycken : Wila-
ren se dan meer hebben als sy self doen?

Hier teghen komt den Auteurs van het Geu-
wen Memory-boeck, ende seght pag. 161. Dat men
wel aen onse Leeken onghelijck doet: Waer-
om ? om dat men hun / seght sy / het bloedt
Christi ontreckt / 't welck de Papisten segghen
in den beker te wesen.

't is waer / dit is onse leeringhe / maer ten
oprechten souden de Lutheranen hier ober hunne
leeken kunnen doen die het selve dies-aen-
dende ghelooften met ons : Doch wat raecte
de Calvinisten, die ghelooften dat'er in den
kelck gheen bloedt / maer wijn in substantie
is / hebben sy reden om te klagen dat men
de Leeken onghelijck doet / daer men hun een
beker met wijn gheeft / soo wel als de Cal-
vinisten selven in hun Nachtmael hebben.

Men ontreckt hun / seght den Calvinist, het ey-
gen tecken en zeghel van de ghemeenschap des
bloeds Christi.

Men toone / volghens den gront die wy nu
leeken ghelept / dat neen / ende toone dit ont-
rent te spreken van 't broodt / upt hunnen ey-
gen Catechismus aen de 75. vraghe : Daer sy
vragen : Hoe zyt ghy in het N. Nachtmael
verzekert / dat ghe aen de offerhande Christi aen
kerops ghemeenschap hebt ? Sy antwoorden:
Men den hier van verzekert om dat Christus bes-
teekt heeft / dat sijn bloedt soo sekerlyck vooz
my

my vergoten is / als ick met de ooghen zie dat den dzinck-beker my mede-ghedepl't wordt / ende dat hy myne ziele met sijn vergoten bloedten eeuwigghen leven soo sekerlyck laest / als ick den dzinck-beker des Heren (als een seker waer-teeken des bloedts IESU Christi) uyt des dienaers handt ontfanghe / ende mondelijck ghe-nete.

Hier uyt bewijse ick dat wy de Teeken niet en ontrecken het eyghen teeken en zeghel van de ghemeenschap des bloedts Christi.

Ten eersten men gheeft hun / naar het ontfanghen des lichaems / eenen beker met wijn in substantie / eben als-men aen de Calvinisten gheeft in hun Nachmael.

Ten tweeden / onder het dzincken van desen wijn / konnen sy / soo wel als de Calvinisten, ghedachtigh sijn dat het bloedt Christi, soo sekerlyck booz hun vergoten is / als sy sien booz de ooghen / dat hun dien beker met wijn mede-ghe-depl't wort.

Ten derden : Sy konnen / eben als de Calvinisten, ghedachtigh sijn dat Christus hunne ziele ten eeuwigghen leven soo sekerlyck laest als sy desen beker met wijn / als een seker teeken van het bloedt Christi, ontfanghen / ende mondelijck dzincken.

Dit is / volghen het segghen der Calvinisten, den volkomen beker van Christo ingheset / ende de 't is ghemeenschap hebben met het bloedt Christi, ergo / siende op de leeringhe der Calvinisten, wy en doen aen onse Teeken gheen onghelijck / want sy konnen in desen beker met wijn / als sy begheeren / alles hebben wat de Calvinisten (tot een teeken ende zeghel van de ghemeenschap des bloedts Christi) selve vereysehen.

Maer / seght den Calvinist noch voorzder : De Papijsten selve bekennen dat desen beker met wijn gheen deel van 't Heyligh Sacrament is / maer een by-voeghsel / tot gheen ander

onder eene ghedaente alleen.

51

ghegheben als om den mont te spoelen.

Uit andt'woorde dat hier gheene questie en
is tot wat eynde desen beker met wijn aen de
Leeken ghegheben wordt: Maer de questie is /
of de Leeken desen wijn / dooz de ghedachte-
nisse die de Calvinisten self houden / niet en
kannen aensien en dzincken / als een teeken en
wijzel van de ghemeenschap des bloedts Chri-
sti: 't is seker dat jae / want daer en is niet
dat hun dit kan besetten / ergo sy / dit soo doen-
de / hebben soo veel als de Calvinisten van hant
en voeten oock kunnen verespffen: Wat hebben
de Calvinisten ober ons te klaeghen / ende
te roepen dat wy den kelck van Christo, soo
sy mynen / self in gheset / aen de Leeken ou-
tsaeken?

Doozders / al-hoe-wel dien beker met wijn
aen onse Leeken niet ghegheben en wordt als
een deel van 't heyligh Sacrament / sy selve /
dooz de boven-ghemelde ghedachtenisse / kunnen
't een deel daer van maeken / ghelijck de Cal-
vinisten selve dit doen: Want sy en moghen niet
zegghen dat den Predikant alleen den beker tot
onse Leeken des bloedts maecht / sy en moghen
niet oock niet segghen van de heele vergaderin-
ge in het ghemeen / soo komt het dan op ge-
ne een aen in 't besouder / hooz soo veel als
in 't besouder den beker aensiet als een
teeken en zegghen van het bloedt Christi, ende
ghedachtenisse hout van sijn lijden: Dat dit
sijn is / blijkt klaer / want de Calvinisten moe-
ten leeren / dat / indien iemandt den dzinck-
beker daer hooz niet aen en siet / ofte niet en
geloofst sulcx te wesen / hy en outfanght niet
daer als ghemeenen ende enckelen wijn /
den-dolghens het komt op peder een aen in 't
besouder van den wijn te maeken / dooz sijn
geloof / een deel des Sacraments: Dit kon-
nen onse Leeken / als sy den beker met wijn
niet en gheest naer het outfanghen van de

2

heylighe

Heylighe Hostie / drincken / soo wel doen als de Calvinisten, ergo onse Leeken kunnen hebben al wat de Calvinisten, aengaende den beker / hebben in hun Nachmael.

Hier upt volght wederom dat de Calvinisten, wanneer sy teghen ons roepen dat wy den Kelck aen de Leeken ontrecken / teghen haer eyghen selven roepen en hulderen / ende van ons niet en moeten beandtwoordt worden / ten sy dat se eerst te bozen bekennen ende ghelooben met ons / dat'er in den Kelck / Christi bloedt in substantie is; dan souden sy met recht hunne klachten kunnen doen; doch soo onse Leeken al het selve kunnen hebben in het drincken des beker; die men hun toedient naer de Heylighe Hostie; 't ghene de Calvinisten hebben / wat hebben de Calvinisten, vzaegh ick noch eens / hier over te klagen. Niemandt van alle de Sectarissen en raecht die kwestie als de Lutheranen alleen / ende soo wanneer dat sy die voeren / onse antwoorden sijn in die heylschryft al reede ghereedt om hun te beandtwoorden.

Bemerckt ten derden / dat de Calvinisten te bergheefs teghen ons roepen: Den drinck-beker / ghelijck den Heylighen Lucas seght cap. 22. v. 19. Is het testament Christi in sijnen bloede / ergo de Papisten / schenden ende breken het testament 't welck Christus aen sijnne kintere ghelaten heeft / wanneer sy den Kelck aen de Leeken ontrecken.

Ich antwoorde: Ghedaenten van broodt ende de wijn / ghelijck wy spreken / en sijn het testament Christi niet; veel min het broodt ende wijn in substantie / ghelijck de Calvinisten spreken / maer het testament Christi bestaet alleen in sijn eyghen bloedt ende lichaem / daarom seght den Heylighen Lucas, niet dat de ghedaenten, of teekenen, of panden, of broodt, ende wijn, of euckelijck den Kelck in sijn selven / het testament Christi sijn / maer sijn bloedt: *Am* / aen onse Antwa

52
onder eene ghedaente alleen

Teeken wordt het lebendigh lichaem Christi ghe-
geven onder de ghedaente van broodt / ende een
leerdigh lichaem en kan niet sijn sonder bloedt /
ergo onder de ghedaente van broodt wordt hun
saemen met het lichaem ghegeven het bloedt /
het saemen ghenomen is het heel testament Chri-
sti en gheven / wy en beken noch en schenden
baerom niet het testament Christi, maer gheven
het hun gheheel.

FINIS.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

1112